

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep
0032 Oslo

1. desember 2014

Høringssvar forskrift vedrørende fellesansvar for utfisking av rømt oppdrettsfisk

Rømt oppdrettslaks utgjør en av de viktigste truslene mot villaks i Norge, til tross for at oppdrettsindustrien lenge har hatt som mål å redusere rømmingen. Industrien har tydeligvis ikke lyktes med å ta dette ansvaret, og det er derfor på tide at myndighetene tar langt sterkere grep. Vi er derfor svært glad for, og grunnleggende positive til, at oppdrettsindustriens miljøfond nå formaliseres, med hjemmel i de siste endringene i Akvakulturloven.. Vi mener imidlertid forslaget er utilstrekkelig på flere punkter.

Det kan ikke være opp til oppdrettsindustrien selv å bestemme om man skal rydde opp etter rømmingsuhell (og andre miljøpåvirkninger), eller hvor mye denne opprydningen skal koste. Vi mener opprydning skal foretas når rømming skjer, og til en kostnad som bestemmes av tiltakets nødvendige størrelse for å unngå skade på villfisk.

Formalisering av miljøfondet gjennom en forskrift er i utgangspunktet en god måte å gjøre «forurenser betaler»-prinsippet operativt for oppdrettsindustrien. Imidlertid må vi dessverre gi Norske Lakseelver m.fl. rett i at forslaget i stedet åpner for helt andre typer «prinsipper», for eksempel:

- 1. Forurenser kan betale hvis de vil*
- 2. Forurenser kan la være å betale*
- 3. Forurenser kan la andre betale for seg*

Dette er naturligvis helt uakseptabelt, og forskriften må endres slik at kravene ikke blir løse og utvannet, og avhengig av aktørens vilje og økonomi. Avgiften som skal innkreves må som nevnt tilpasses det til enhver tid rådene omfanget av miljøproblemer forårsaket av oppdrettsindustrien.

Det er blant annet derfor ikke akseptabelt at oppdrettsindustrien får flertall i styret i sammenslutningen. Det er ikke industrien som skal bestemme over myndighetene, men omvendt. Enten må myndighetene gis rent flertall, eller så må antallet være likt og styreleder, med dobbeltstemme, obligatorisk plasseres på myndighetssiden.

Det er naturlig at sammenslutningen gjør kost/nyttevurderinger for å finne de best egnede tiltakene, men dette må ikke overstyre en plikt til faktisk å foreta utfisking der det er nødvendig. Forskriften må også fastsette klare kriterier for hva som kan anses som «nødvendig». Dette kan blant annet kobles mot kvalitetsnormen for villaks, slik Norske Lakseelver m.fl. foreslår i sitt høringssvar.

En utfiskingsordning, og det økonomiske ansvaret forbundet med denne, må videre kunne takle tilsynelatende plutselige forekomster av rømt oppdrettslaks. Vi viser her til de fire hovedtypene av

utfiskingstiltak som er beskrevet i høringssvaret fra Norske Lakseelver m.fl. Utfisking må foretas på en effektiv måte av kompetent personell.

Den eneste måten «forurensere betaler»-prinsippet kan gjennomføres fullgodt på er å innføre en obligatorisk merke- og sporingsløsning for all oppdrettsfisk. Tiden er nå overmoden for å omsider gjennomføre dette, og regjeringen må vise handlekraft til forskjell fra alle utsettelsene som tidligere regjeringer har stått for. Som det fremgår av høringssvaret fra Norske Lakseelver m.fl. finnes nå utmerkede ordninger for merking og sporing. Dette tydeliggjøres ved at regjeringen selv i sitt forslag legger opp til at anlegg som gjennomfører merking skal slippe å betale avgift til sammenslutningen. En merkeordning vil også koste mindre enn 10 øre pr. kg produsert laks, kanskje vesentlig mindre. Det er med andre ord ingen grunn til å «avvente og evaluere» slik departementet legger opp til.

Når merking blir obligatorisk, er det imidlertid ikke nødvendig å gi unntak for anlegg som benytter merking fra å betale avgift til sammenslutningen. Tvert om bør sammenslutningens ansvar utvides, og være en kollektiv garanti for at miljøproblemer forårsaket av oppdrettsindustrien avbøtes fortløpende – uavhengig av den enkelte aktørs evne der og da. Det kan snarere være aktuelt for sammenslutningen å innkreve økonomisk kompensasjon fra aktører som med særlig uaktsomhet har ansvaret for rømming.

Vi mener at et miljøfond også må dekke gentesting av stamfisk i kultiveringsanlegg, samt både rømmingsovervåking og lakselusovervåking av villfisk. Forslaget fra Norske Lakseelver mfl. om å gi en «finnelønn» til alle som fanger rømt oppdrettslaks støttes.

Vi støtter også forslaget fra Norske Lakseelver om å nedsette et uavhengig ekspertutvalg for å evaluere effektene av de tiltakene som iverksettes.

Vennlig hilsen

Christian Steel
Generalsekretær SABIMA

Hilde Solheim
Direktør Virke Reiseliv og
kultur

Lasse Heimdal
Generalsekretær Norsk Friluftsliv